

ЕЦБ е централната банка, която отговаря за единната европейска валута, еврото. Тя е със седалище във Франкфурт, Германия. Основната задача на ЕЦБ е да поддържа покупателната способност на еврото и по този начин, ценовата стабилност в еврозоната. Еврозоната включва 15-те страни (Белгия, Германия, Гърция, Испания, Франция, Ирландия, Италия, Кипър, Люксембург, Малта, Нидерландия, Австрия, Португалия, Словения и Финландия) от Европейския съюз, които въведоха еврото след 1999 г.

I. История

През юни 1988 г. Европейският съвет потвърждава целта за прогресивно осъществяване на Икономическия и паричен съюз (ИПС). Той назначава комисия под председателството на Жак Делор, тогавашния председател на Европейската комисия, чиято задача е да проучи и предложи конкретни етапи, които да доведат до създаването на този съюз. Комисията включва управителите на националните централни банки в тогавашната Европейска общност (ЕО); Александър Ламфалуси — тогавашния генерален директор на Банката за международни разплащания (БМР); Нийлс Тигесен, професор по икономика, Дания; и Мигел Бойер — тогавашния председател на Външната банка на Испания (*Banco Exterior de España*). Последвалият Доклад Делор предлага Икономическият и паричен съюз да се осъществи на три отделни, но градиращи стъпки.

1. Първи етап на ИПС

Въз основа на Доклада Делор Европейският съвет решава през юни 1989 г., че първият етап за осъществяването на икономически и паричен съюз следва да започне на 1.07.1990 г. На тази дата по принцип са премахнати всички ограничения за движението на капитали между държавите-членки.

Комитет на управителите - Комитетът на управителите на централните банки на държавите-членки на Европейската икономическа общност, който изиграва важна роля за паричното сътрудничество след създаването си през май 1964 г., получава допълнителни отговорности. Те са посочени в Решение на Съвета от 12.03.1990 г. Новите задачи включват провеждане на консултации и насърчаване на сътрудничеството по отношение на паричните политики на държавите-членки с цел постигане на ценова стабилност. С оглед на относително краткото време, което има на разположение и сложността на съответните задачи, работата по подготовката на третия етап на Икономическия и паричен съюз (ИПС) също се задвижва от Комитета на управителите. Първата стъпка е определянето на всички въпроси, които следва да се разгледат на ранен етап с цел изготвяне на работна програма до края на 1993 г. и съответно определяне на мандатите на съществуващите подкомитети и работни групи, създадени за тази цел.

Законова подготовка - За осъществяването на втория и третия етап се налага преразглеждането на Договора за създаване на ЕИО (Договора от Рим), за да се създаде необходимата институционална структура. За тази цел се свиква Междуправителствена конференция за ИПС, която се провежда през 1991 г. успоредно с Междуправителствената конференция за политическия съюз. Преговорите довеждат до Договора за Европейския съюз, одобрен през декември 1991 г. и подписан в Маастрихт на 7.02.1992 г. Поради забавяне в процеса по ратифициране обаче Договорът (който изменя Договора за създаване на ЕИО като променя името му на Договор за създаване на Европейската общност и въвежда, наред с другото, **Протокол за Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка** и Протокол за Устава на Европейския паричен институт) не влиза в сила преди 1 ноември 1993 г.

2. Втори етап на ИПС – създаване на ЕПИ и на ЕЦБ

Създаването на Европейския паричен институт (ЕПИ) на 1.01.1994 г. отбелязва началото на втория етап на ИПС и с това Комитетът на управителите престава да съществува. Преходното съществуване на ЕПИ отразява също и състоянието на паричната интеграция в Общността. ЕПИ не притежава никаква отговорност за провеждане на паричната политика в Европейския съюз – това остава изцяло в сферата на националните органи – нито пък има каквито и да е компетенции за провеждане на интервенции на валутния пазар.

Двете основни задачи на ЕПИ са:

- ☆ засилване на сътрудничеството между централните банки и координиране на паричната политика, както и
- ☆ осъществяване на подготовката, необходима за създаване на Европейската система на централните банки (ЕСЦБ) за провеждане на единната парична политика и за създаване на единна валута през третия етап.

За тази цел ЕПИ предоставя форум за консултация и за обмяна на мнения и информация относно въпроси, свързани с политиката и определя регулаторната, организационна и логистична рамка, необходима на ЕСЦБ за изпълнение на нейните задачи в третия етап. През декември 1995 г. Европейският съвет приема да нарича европейската парична единица, планирана да се въведе в началото на третия етап, „евро“ и потвърждава, че третият етап на Икономическия и паричен съюз ще започне на 1.01.1999 г. Предварително е обявена хронологическата последователност на събитията за преминаването към еврото. Този сценарий се основава главно на подробни предложения, изложени от ЕПИ.

Механизъм на обменните курсове II (ERM II) - По същото време Механизмът на обменните курсове II (ERM II) получава задача да осъществи подготвителната работа по бъдещите взаимоотношения между еврозоната и другите страни от ЕС във връзка с паричните въпроси и обменния курс. През декември 1996 г. ЕПИ представя своя доклад на Европейския съвет, който дава основата за Резолюция на Европейския съвет относно принципите и основните елементи на новия Механизъм на обменните курсове II (ERM II), приета през юни 1997 г.

Новите банкноти - През декември 1996 г. ЕПИ също така представя на Европейския съвет и след това и на обществеността избрания дизайн на сериите евробанкноти за пускане в обращение на 1.01.2002 г.

Пакт за стабилност и растеж - За да допълни и определи разпоредбите на Договора относно Икономическия и паричен съюз, през юни 1997 г. Европейският съвет приема Пакт за стабилност и растеж — два регламента представляват част от Пакта за стабилност и растеж, който цели да осигури бюджетна дисциплина по отношение на ИПС. Пактът е допълнен и съответните ангажименти – увеличени с Декларация на Съвета през май 1998 г.

Първоначални участници - На 2 май 1998 г. Съветът на Европейския съюз – в състав държавни или правителствени ръководители – единодушно решава, че 11 държави-членки са изпълнили условията, необходими за участието в третия етап на Икономическия и паричен съюз и приемането на единната валута на 1 януари 1999 г. Първоначалните участници са Белгия, Германия, Испания, Франция, Ирландия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Австрия, Португалия и Финландия. Държавните глави и правителствените ръководители също постигат и политическо съгласие относно лицата, които да бъдат препоръчани за назначаване като членове на Изпълнителния съвет на Европейската централна банка (ЕЦБ).

Подготовка за фиксиране на обменните курсове - Отново през май 1998 г. финансовите министри на държавите-членки, приемащи единната валута, постигат съгласие заедно с управителите на националните централни банки на тези държави-